ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ համար, տարեկան 60 դրս. վեցամսեայ 30 դրս. եռամսեայ 20 դրս. — ԴԱՇՆԱՒՈՐՈՒՀԻ համար, տարեկան 80 դրս. Վեցամսեայ 40 դրս. Եռամսեայ 25 դրս. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.։

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

«زاغيك» ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալաթա, Գուրճուլուլու խան, թիւ 7

ՍԱԳԱԼԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած ըլլայ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր։

ԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ՄԻԷՆ ԱՄՍՈՑ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԹ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 299

"ԾԱՂԻԿ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ

15 ՄԱՐՏ 1902 ՈՒՐԲԱԹ

ՎԱՂՔԸ, ՇԱՒԱՔ

«ԾԱՂԻԿ»ի բոլոր ընթերցողները իրաւունք պիտի ունենան իրենց թերթին հետ պահանջելու այն նուէրը՝ զոր «ԾԱՂԻԿ»ի Տնօրէնութիւնը կոչտայ իրենց, ի փոխարէն թերթին գտած անյուսալի ընդունելութեան։

Այդ ՆՈՒԷՐԸ, ինչպես ծանուցինք արդէն քանի ատենէ ի վեր

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՎԷՄ ՄԸՆ Է

„ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ"

դերազանցապէս հետաքրքրական ու համով, որ ընթերցման բաւական հաճելի նիւթ մը պիտի մատակարարէ անխտիր ամէն կարգի ընթերցողներուն։

Ինչ որ ամէնէն հրապուրիչ հանգամանքը կը կազմէ այդ նուէրին՝ սա է որ պիտի հրատարակուի առանձին՝

ԳԻՐՔԻ ՁԵՒՈՎ

եւ ընթերցողները պիտի կրնան ամբողջէն ետք զայն կազմել տալով ԱՂՈՒՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ ունենալ, գիրք մը մանաւանդ, որ հակառակ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ալ ըլլալուն բոլորովին ԶՐԻԱՐԱՐ պիտի գրուի իրենց տրամադրութեան տակ։

Մեր գաւառային ինչպէս նաեւ արտասահմանի բաժանորդներն ալ պիտի ամանան այդ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ վէպը, «ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ», «ԾԱՂԻԿ»ի ամենօրեայ թիւերուն հետ։ Իսկ անոնք որ գաւառներէն կ'ուզեն նոր բաժանորդագրուիլ, կրնան իրենց խնդրանքը ընել անմիջապէս։ Մատրած ենք վէպին հրատարակուիլ սկսած օրէն մինչեւ ՏԱՄՈՒԼՀԻՆԳ օր եռքը բաժանորդագրուողներուն ձրիաբար ղրկել նաեւ վէպին լոյս տեսած բոլոր պրակները, պայմանաւ սակայն որ կամ մէկ տարեան եւ կամ վեց ամսուան բաժանորդ արձանագրուին, բանվեգինն ալ ԿԱՆԽԻԿ ղրկելով։ Անոնք որ վէպին հրատարակման թուականէն առաջ բաժանորդ կ'արձանագրուին, կրնան իրենց փափաքած կերպով եռամսեայ, վեցամսեայ կամ տարեկան բաժանորդագրութիւն մը ընդունիլ։

Այս առթիւ տիկնոջմէ անգամ մըն ալ թէ «ԾԱՂԻԿ»ի բաժանորդագրութիւնը բացարձակ կերպով ԿԱՆԽԻԿ է, եւ թէ ինչպէս ուրիշ առիւններ, այնպէս ալ այս պարագային ուշագրութեան չպիտի առնուին բաժանորդագրութեան ա՛յն խնդրանքները որոնց չ'ընկերանար բաժինդիմը։

Բաց ի այդ նուէրէն, «ԾԱՂԻԿ»ի Տնօրէնութիւնը փափաքելով այս առթիւ հաճոյք մը աւելի պատճառել իր ընթերցողներուն, մտադրած է րնել

ՍԻՐՈՒԻՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԸ

չատ հաճելի ու հետաքրքրական ձեւի մը տակ. ճշմարիտ նորութիւն մը՝ որուն համար վստահ ենք թէ անագին ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ։

Այդ անակնկալը

ՄՐՑՈՒՄ ՄԸՆ Է

որուն ամէն մարդ, կին, երիտմարդ, տղայ, պիտի կրնայ մասնակցիլ առանց դժուարութեան, եւ որուն մէջ յաջողողը պիտի ստանայ

ՏԱՍԸ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

Այդ մրցումին մանրամասնութիւնները պիտի ծանուցանենք «ԾԱՂԻԿ»ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՈՒԻՒՎ։

Ընթերցողներուն կը մնայ քանի մը ժամուան սպասում միայն, թէ՛ ստանալու համար «ԾԱՂԻԿ»ի պատկերազարդ նուէրը,

„ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ„

վէպը, եւ թէ աչքի առջեւ ունենալու համար մանրամասնութիւնները այդ

ՊԱՏԿԵՐԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻՆ

որ ո՛չ նուազ հաճոյք եւ ուրախութիւն պիտի պատճառէ իրենց։

Ուրեմն կարդալ, եւ մեծ ուշադրութեամբ, «ԾԱՂԻԿ»ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒԸ։

ԿԵԱՆՔԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ԳԵՐՄԱՆ ՀԻՒԸ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 9 մարս 1902

«Նորին Թագաւորական բարձրութիւնը իրաւունք ունէր այս օրերս Բոստամ, իր կայսր եղբօր ուղղելու այն հեռագիրը զոր Ցուլիոս Կեսար քաշեյ հռոմէական Մերակոյսին.— «Ելայ, տեսայ, յաղթեցի» Շատ քիչ անգամ տեսնուած է որ իրողութիւնը այս աստիճան կարենայ համապատասխանել յուսադրութիւններուն. Սիրքը հազուագիւտօրէն կը կատարէ իր ազդարարութեանց մէջ տուած խոստումները. գերասանուհին թատերապետին ազդերուն մէջ ներկայացուած բարձրութեանց վրայ չի գտնուիր միշտ. եւ չատ քիչ անգամ «բուտինկներ»ը իրենց համր հոգը կը պահեն մինչեւ վերջին կտորը։ Մեր թագաւորական հիւրին այցելութեան գալէն անիկա անցած ո՛եւ է յաւատախ յուսադրութեան ահռելիներիւկանը սքանչելի ռամկավարական մը ցոյց տուաւ չէլի ռամկավարական մը ցոյց տուաւ ինքզինքը։» Ահա զուարթ խօսքերով է որ Ամերիկայի ամէնէն չատ կարդացուած Թերթերէն մէկը Հարբըրս Ուիքլի, կը սկսէր իր բացատրիկ մէկ թիւը ամբողջովին Հայնրիհ Իշխանին այցելութեան յատկացուած կարեւի է ըսել որ այս քիմիծազը իր եւ իր մերձաւորին վրայ, փիլիսոփայօրէն կը յատկանշէ «Հօ՛ֆ»երու (կեցցէ՛) բոցոտ վառոտնութեան մոխիրներուն մէջ մնացած մետալի կտորը։

Ամերիկացին չատ մեծ կարեւորութիւն կուտայ իր՝ բրօթոքոլի տգիտութեան։ Զայն չի ծածկեր երբեք։ Ընդհակառակը հակառակութիւն մը ունի զայն ցոյց տալու ամէնուն։ Ուշով կը դիտէ թէ ի՛նչ տպաւորութիւն պիտի ունեն հիւրին վրայ, իր չեղուածները եւրոպական հինուկ սովորութիւններէն։ եթէ հիւրը ժպտի, ակռի սիրով ընդունիլ այդ իրեն ցոյց տրուած ընտանութիւնը, որ հիմնապէս արտգին է, այն ատեն պրա՛վօ կը պոռայ, կը ծափահարէ։ Ես կը կարծեմ որ խոստապահանջ իշխան մը, նոյն իսկ ամառուան մէ՛ջ ահռելի, սառուցիկ ջուրի չափ պաղ բնոյթ ունենալութիւն մը գտնելու բաղդին պիտի արժանանար Ամերիկայի մէջ։

Պ. Սէմ հետեւաբար յանձնարարած էր իր լրագրներուն ամէն բանէ առաջ Հայնրիհ Իշխանի մասին սա՛ հարցումին տեղեկանալ.—

—Իշխանը արդեօք պահանջկոտ պիտի ըլլա՞յ թէ ոչ բրօթոքոլի պայմանագրական ձեւակերպութեանց մասին։

Եւ որովհետեւ, Ամերիկացի լրագրները ամէն միջոց ունին հաղորդակցութեան մէջ մտնելու համար հողին հետ, մինչեւ անգամ ութէ ոտկէանոսին մէջ գրտնուին, երբ Հայնրիհ իշխանը Նիւ-Եորքի քարափը ելաւ, չատոնց արդէն ամէն ոք գիտէր թէ անիկա իր ամբողջ ճամբորդութեան միջոցին ամէնէն սիրալիր ընաւորութեան նշաններր ցոյց տուեր էր։ Հրնոցպաններուն քով իջեր էր, մինչեւ վարներուն ուսին զարկեր, նաւուն խոհարարին հետ կատակեր եւ ապացուցեր էր վերջապէս թէ ժամանակին պահանջած իշխաններէն է։ Իր ռամկավարական չարժուձեւերը որոնք այնքան պիտի հրապուրէին Նիւ-Եորքը «պատահական բաներ մը չէին, այլ ուղղակի իր նկարագրին բղխած։»

* * *

Ամերիկայի մէջ յաջողելու համար չի բաւեր միայն ռամկավարական հակումներ ունենալ, պէտք է նաեւ, ատկէ զատ իր մէջ կրել մեծ սրամտութիւն մը ու փափկանկատութիւն։

Այն պահուն ուր գերման չոգենաւը կը մօտենար Նիւ-Եորքի քարափին, Իշխանը առիթը ունեցաւ ցոյց տալու թէ իսկապէս սրտագինօրէն զուարթ այն անձն է որ ի ձայն փողոյ այնքան հռչակեցին կանխաւ։ Այն անկախ պարոններէն մէկը զոր հոս free born American կը կոչեն, այսինքն քաղաքացի մը՝ որ ոչ մէկ որոշ տարբերութիւն կը դնէ արքայական ընտանիքէ իշխանի մը եւ սովորական մարդուկի մը միջեւ, ուրախ ձայնով մը պոռաց։

—Էյ ի՞նչպէս ես, Հէննի, բարի՛ եկարուկը հասնիք, չէ՞, թէ «Հէննի» ընտանեկան կրճատում մըն է «Հէնրի»ին։

Բնականաբար այս հարցումը չատ յանկարծակիի բերաւ իշխանը, բայց անիկա կրցաւ ճարտարօրէն ելլել գործին մէջէն։ Ազուոր մը խնդալէ վերջ, վերցուց ձեռքը ու առաւ անոր բարեւը։

«Կը տեսնուէր որ, ըսին Թերթերը այս առթիւ, եթէ Հոհենցոլերնի իշխանը պարզորէն չպատասխանեց —«Շնորհակալ եմ — Դո՞ն,» անոր համար է որ տակաւին չոգենաւին վրայ կը գտնուէր։ Դեռ ատքը Նիւ-Եորքի քարափին անգամ չէր քաշած։»

Այս մասին կը յիշեմ Պ. Ժիւլ Քանպոնի, Ուաշինկթընի Ֆրանսական դեսպանին մէկ խօսքը, որուն չնորհիւ, Ամերիկա հասնելուն հետեւեալ օրն իսկ կրցաւ ամէնէն չերմ համակրութեանց արժանանալ։ Այդ բառը չատ չքեղ է եւ, եթէ քիչ մը մօտէն զննուի, սրամիտ իմաստներ

ԴԱՍԱԳՐՔԻ ՄԸ

ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՑՕԴՈՒԱԾ

Հետեւաբար կը մնան սա դիտողութիւնները.

Ցարդս քննիչը կը հարցնէ թէ ի՞նչ կը նշանակէ jouer de toutes ses forces. — եթէ courir de toutes ses forces բան մը կը նշանակէ, միեւնոյն արտաբանութեամբ կ'երթի թէ բան մը նշանակել պէտք է նաեւ jouer de toutes ses forces, որուն չեմ հասկնար թէ ի՞նչ յանգանք կրնայ վերագրել յարգ. քննիչը։ Fréderic Godefroy կը դրէ՝ Force s'emploie, souvent, précédé de la préposition *e* et accompagné d'un adjectif pour signifier *avec force* au sens matériel ou au sens moral.

Ցարգ. քննիչը սխալ կը հասկնայ l'air marin բացատրութիւնը. որուն տեղ պէտք է ըսել կը վճռէ, l'air de la mer. – Հաճեցէք բանալ յարգ. քննիչ, Le dictionnaire des dictionnaires ի առջին հատորին 120րդ էջը, որուն երկրորդ սիւնակին մէջ պիտի գտնէք նոյն բացատրութիւնը։ (air marin: l'atmosphère des côtes de la mer et de la pleine mer, etc.)

Սխալ կը հասկնայ նոյնպէս exercice բառին գործածութիւնը՝ N'est-ce pas que la prière est un exercice doux et consolant? խօսքին մէջ.—Ծանուցիս, անըմբռնելի է այսպիսի յախուռն դատաստան այնպիսի մէկու մը կողմանէ՝ որ քննադատի դեր ստանձնած է։ վարկ վայելող ո՛եւ է բառարան պիտի տար իրեն exercice ի այդ առումը, եթէ յարգ. քննիչն իմաստութիւն ունենար բառարանի դիմելու, իր վիճան արձակելէ առաջ։ Քննադատած խօսքը նոյնութեամբ կրնայ գտնել օրինակի համար, Le dictionnaire des dictionnaires ի հինգերորդ հատորին 1044րդ էջին երրորդ սիւնակին մէջ։

Եւ, puriste է՛ ատելի puriste, յարգ. քննիչը սխալ կը հասկնայ de luiի գործածութիւնը՝ c'est vaincre à moitié le danger que de ne pas se troubler en face de lui խօսքին մէջ, մինչդեռ ամէն օր, ամէն վայրկեան անձնանուններ նախդիրով կը գործածեն իրենց հասկը՝ ամէնէն կատղած դիւիններր։ Յարգ. քննիչը ի՛նչպիսի նաղ կրնէ իր մէջ բերած կանոնը — զոր, ըսենք անցողակի, ճիշդ չի բանաձեւեր, քանի որ խնդրոյ նիւթի եզրով կանոնը ոչ թէ բոլոր անձնական դերանուններուն, այլ lui, elle, eux, elles, դերանուններուն կը վերաբերի — "բացառակ„ չեն ներկայացներ քերականները։ Lui, elle, eux, elles դերանուններր նախդիրով կը գործածեն

իրերու համար՝ ամէն կարգի դիտողէաներ —եւ քերականներն ալ կ'ապացնեն գործածել— ոչ միայն երբ ըսպիսուած են գործածել, ինչպէս խնդրոյ նիւթի եզրով maximeին մէջ, այլ նաեւ երբ ստիպուած չեն։ Tout son est accompagné de trois autres sons harmoniques concomitants ou accessoires, qui forment avec lui un accord parfait, la tierce-majeure (J. J. Rousseau).— C'est d'elle (de la lumière) seule que les bienheureux sont nourris (Fénelon).— Il vaut mieux périr en combattant pour la patrie que de la vaincre et de triompher d'elle (Fénelon), եւ դեռ հազարաւոր օրինակներ գոյս կարելի է մէջ բերել անքննադատելի նկատուած են Frédéric Godefroy (lauréat de l'Institut, grand prix Gobert en 883), Clédat (philologue, professeur de langue et de littérature à la Faculté des lettres de Lyon) նման հեղինակութեանց կողմանէ։

Վերջապէս, քննութեան ենթարկուած դասագրքին՝ կրթական ծրագրին օր ստացան համաձայն ընտրած քննիչը հանգամանքը քննելով, յարգ. քննիչը գտած է թէ՝ բարձրագոյն դասընթացքի մը համար անհամեմատ այդ դասագիրքը առաջին հրահանգներէն սկսեալ համաձայնութեան վերաբերող հարցումները կը պատասխանէ, որոց կարեւորագոյն մասը կը կազմէ ամբողջ գիրքը։ Ուրեմն, ըստ յարգ. քննիչին, գիրքը ոչ միայն տարրական դասընթացքի համար չէ, այլ նաեւ բարձրագոյն դասընթացքի համար

բակուած անթիւ ծաղրանկարներուն, պիտի տեսնենք որ այդ չարամտութիւնն ալ Ֆրանսայի դէմ չէ ուղղուած։

Վերջերս գունաւոր պատկեր մը չկար էին, որուն մէջ Ամերիկան ներկայացուած էր ծայրայեղօրէն հրապուրիչ սիրուն կնկան մը երեւոյթով։ Այդ կինը մատանի ու գրեթէ ամչկոտ չարժումով մը եռեւը կը պահէ իր նոր ստացած մէկ փուճնը որուն վրայ անգլիական դրօշակի գոյնով ժապաւէններ կ'երեւան։ Ընդհակառակը միւս կողմէ, աղէկ ընդունելութիւն կ'ընէ, զինուորական համազգեստի մէջ փառաւոր գերմանական դրութեամբ կազմած Հայրիհ իշխանի մը՝ որ ուրիշ փուճնջ մը կ'երկընցնէ անոր, իր երկրին գոյներուն ժապաւէններով զարդարուած։ Տեսարանը ծովէն եզերքն է, անանկ որ, քիչ մը հեռուն, լայն կղզիի մը վրայ կը տեսնուի Ճոն Պուլը որ կը քալէ բարկացած՝ բերանը ծամառկելով։

Արտայայտութիւնը զորնկարիչը տուեր է գեղեցիկ Ամերիկայի դէմքին, ոչ սիրաբանութեան ժպիտն է, ո՛չ խոր խորհրդածութեան մը ծանրութիւնը։ Պարզապէս, գեղեցիկ ու երիտասարդ կին մըն է հոս եղած չատ մը կիներու պէս, վերջին ծայր անայլայլ, անվիշտ, սատիկ վարժուած պատուհասելու, որ հաճոյք կը զգայ իր սիրահարներէն մէկուն հետ խաղալով միւսին դիմաց, առանց այս վերջինն ալ վշտացնելու։ Էապէս իր ազատութիւնն է որ միայն կը պահանջէ։ Եթէ երբեմն հարկ ըլլայ ձեռքը մէկուն կամ միւսին տալ, իր եսասէր չահերը միայն նկատի պիտի առնէ եւ սքանչելի մտացիութիւնով մը օժտուած է այդ մասին։

Հ. Լ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍԷՍԻԼ ՐՈՏՍ

Սէսիլ Բոտս որուն մահուան լուրը երէկուան «Մագիի»ի հեռագիրներու բաժնին մէջ հազորդեցինք, Հարաւային Ափրիկէի մէջ պաշտօնական ոչ մէկ դիրք կը գրաւէր։ Ոչ զինուոր էր եւ ոչ ալ դիւանագիտական որ եւ է գործունէութեան մը կոչուած։ Բայց հակառակ պաշտօնական հանգամանքէ զուրկ ըլլալուն, Սէսիլ Բոտս Հարաւային Ափրիկէի մէջ թէ խաղաղութեան պահուն եւ թէ յետոյ պատերազմի միջոցին ամէնէն կարեւոր դէմքերէն մէկը եղաւ։ Այն երկար բանակցութեանց միջոցին որոնք Անգլիոյ եւ Պոէրական հանրապետութեանց միջեւ տեղի ունեցան, պատերազմի յայտարարութենէն առաջ, Սէսիլ Բոտս պահեց բացարձակ չէզոքութիւն մը։ Իրականութեան բոլորովին հակառակ են Եւրոպայի մամուլին այդ մասին հրատարակութիւնները, որոնք Սէսիլ Բոտսը հեմակուան Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին իր ղլխաւոր պատճառը ցոյց կու տան։ Անգլիական մամուլին մէջ ամէնէն կարդացողները ինչպէս է Ուիլհելմ Սթէտ, կը կարծեն թէ եթէ գործերը Բոտսի ձեռքը ըլլային, բնաւ ասլաղ հասկացողութեանց բերմամբ գործերը պատերազմի մը չպիտի յանգէին, եւ այս առթիւ նոյն իսկ կը յայտարարեն թէ Սէսիլ Բոտս համոզուած էր որ Ջէմպրլէյն մանաւանդ դիտում ունէր Հարաւային Ափրիկէի գործերուն այն տեսակ ընթացք մը տալ, որով անոնք ինքնին ներկայ պատերազմին չանդէյին։ Սէսիլ Բոտսի հատատ համոզումը եղած էր թէ Պոէրները անգլիական պահանջներէն 10էն 9ին գոհացում տուած էին եւ մնացեալ 10էն 1ին համար ալ չէր արժեր պատերազմիլ։

Սէսիլ Բոտս վերջին 15 տարիներէն առաջ անծանօթ էր Բարկշտսդ գաղթավայրին նեղ շրջանակէն դուրս։ Զօրավար Կորտըն, ասկից 20 տարիի չափ առաջ Հարաւային Ափրիկէ գանուած միջոցին ծանօթանալով Սէսիլ Բոտսի, անոր նկարագրի մասին այնքան մեծ գաղափար մը կը կազմէր որ երբ 1884ին, դիւցազնական առաքելութեամբ մը Խարթում կ'երթար, կը հեռագրէր Սէսիլ Բոտսի ընկերանալ իրեն։ Այդ պահուն Բոտս Բարկշտսդ գաղթավայրի գանձապահն էր, որով անկարող էր զօրավար Կորտընի հրաւէրը ընդունելի։ Կորտըն սա համոզումը գոյացուցած էր Բոտսի մասին թէ անիկա այնքան եւմատէթ է որքան քաղաքագէտ։ Ահա այս պարագան է որ յաճախ հիացում պատճառած է Սէսիլ Բոտսի բարեկամներուն, իսկ յետահասութիւնն՝ թշնամիներուն։ Սէսիլ Բոտս իր կեանքին մէջ խօսքէ աւելի գործի մարդ մը եղած է, եթէ Կորտըն զինուոր մը եղած է, Բոտս ոսկիի հանքերու փորող մըն էր։ մէկը բանակցութիւններ կը հրամայէր եւ բանակցութիւններ կը կատարէր աշխարհիս հրնգք մասերու մէջ, իսկ միւսը միայն միլիոն մը անգլ։ ոսկի կը չինէր հարաւ. Ափրիկէի անտեսական կեանքին մէջ։ Սէսիլ Բոտս երեւակայութիւն ունեցող միլիոնատէր մըն էր։ սակայն պէտք է գիտնալ թէ միլիոներ չէր ծնած անիկա։ Համեստ գիրքի տէր գիւղացիի մը զաւակն էր։ կեանքին առաջին տարիներն ալ չատ բարեբաստ ընթացք մը չեն ունեցած։ Ստիպուած էր ընդհատել Օքսֆորտի համալսարանին իր աշխատութիւնները, իր կեանքը ապահովելու նպատակով դէպ ի Հարաւային Ափրիկէ երթալու համար, որովհետեւ կ'կարեւար թէ թոքերու հիւանդութիւնը արագարար յառաջ կ'երթար։ երբ Անգլիայէն կը մեկնէր այնքան հիւանդ էր որ բժիշկները բնաւ չէին յուսար թէ մէկ տարիէն աւելի կ'ապրի, նոյն իսկ Հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Բայց Հարաւային Ափրիկէի չոր օդը աքանչելապէս կ'ազդէր։ Բոտս ոչ միայն իր առողջութիւնը կը վերստանար, այլ հիմպրլիի ագամանդի հանքերը փորել տալու մէջ բաղդաւոր ըլլալով, մեծ հարստութեան մը հիմերը կը դնէր։ Ասկից վերջ է որ յատկանշական յամառութեամբ մը եւ յարատեւութեամբ Անգլիա կը վերադառնար եւ Օքսֆորտի համալսարանին մէջ ուսնեցած իր կեանքը աւելի ընկերական կ'ընէր քան թէ մտաւորական։ Բայց նորէն իր աշխատութեանց վերջը կը դտնէր եւ վկայականը ստացած կը վերադառնար Հարաւային Ափրիկէ։

Աւելորդ է թուել այն մանրամասնութիւնները, որոնցմով Բոտս իր հարստութիւնը չինեց։ Այդ մանրամասնութիւնները չեն տարբերիր ուրիշ միլիոնատէրներու ըրածներէն։ Ագամանդ բովանդակող հողի մը ընտրութիւնը՝ սկիզբը եղաւ Բոտսի հարստութեան։ Այս սկիզբին յաջորդեցին այն բոլոր աշխատութիւնները, որոնք անհրաժեշտ էին ագամանդը հողէն զատելու համար։ երբ այս կերպով արդէն բաւական հարստութիւն մը կը գիւէր Բոտս, այն ատեն կը սկսէր իր չահագիտութիւնները արժեթուղթերու վրայ, զանոնք գնելով եւ ծախելով։ Երիտասարդ Բոտս չատ բարեբազդ էր իր այս կարգի ելմտական գործառնութեանց մէջ։ Ամէնէն վերջին ալ երբ ժամանակը կոգար որպէս զի ագամանդի հանքերու մէջ եւ զած զանազան չահադիտներ ձուլուին մի մէջ միանան եւ մեծ բըրըսք մը կազմեն, այս գործին մէջ Սէսիլ Բոտս կը յայտնուէր իբր ձուլողը եւ Տէ Պիրսի հակայական ընկերութիւնը իր յաջողութեան վիշատակարանն է։

Նկատի ունենալով Բոտսի միլիոնատէրի հանգամանքը, անգլիացի ընկերվարականները հակառակ էին անոր, բայց զայն մօտէն ճանչցողներ կ'ըսեն թէ եթէ նոյն այդ ընկերվարականները Բոտսը ճանչնային այնպէս՝ ինչպէս ան իրականութեան մէջ է, այն ատեն կրնային զայն միչեւ անգամ իրենց ընկերակցութեան պատուակալ անդամ անուանել։ Կ'ըսուի թէ Բոտս բոլոր միլիոնատէրներուն մէջ ամէնէն քիչ պատրաստ հնչուն դրամ ունեցողն էր։ եթէ մէկը այսօր Սէսիլ Բոտսի մէկ միլիոն անգլիական ոսկի տար, հընչուն դրամով, անիկա վաղուան համար անկից բէնին մը անդամ չպիտի պահէր։ Դրամը ստանալուն պէս կը ծախսէր զայն, կամ կը յատկացնէր կայսերական գաղափարներու, քանի որ ինքը կայսերական մըն էր։ Բոտս կ'իրագործէր ընկերվարականներուն սա սկզբունքը թէ նիւթական հարստութեան բարիքները ոչ թէ ընտանեկան ատհանձիններու մէջ պէտք է պարփակել, այլ ամբողջ համայնքի օգտին ծառայեցնել զայն։ Սէսիլ Բոտս հիմնապէս հակառակ էր այն բանին որով միլիոնատէրներ իրենց զաւակներուն հարստութիւններ ժառանգ կը ձգեն։ Լաւագոյն գաստիարակութիւնը լաւագոյն ժառանգութիւնն է զոր հայր մը պէտք է թողու իր զաւակաց, իսկ իր նիւթական կարողութիւնը պէտք է գործածուի ընդհանուրին օգտին։

Իր մարդոց հետ արդարութեամբ ու վեհանձնութեամբ վարուած է Սէսիլ Բոտս։ Ափրիկեան ընիկներու բարերարը եղած է. անիկա վկայողներ կան թէ միւնտարներէն վերջը Սէսիլ Բոտսն է որ ամէնէն մեծ բարիքները ըրած է ափրիկեան ընիկներուն։ Մաթապէլներու երկրին մէջ Բոտս միակ սպիտակամորթը կը հանդիսանայ որուն կարելի է վստահիլ։

Սէսիլ Բոտս ունեցած է ինքնավստահ քնաւորութիւն մը։ Գործի մը ձեռնարկելուն միշտ ապահով եղած է անոր յաջողելքի մասին։ Այս պարագան եղած է իր չատ մը յաջողութեանց գլխաւոր գաղտնիքը։

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ?

ՇԱԼՔ ՊՈՒԻԿԸՐ ՔԻԶՆԷրի Կ'ԵՐԹԱՅ

Այս տարուան փետրուարի սկիզբներէն ի վեր, ուր հոլանտական նախարարապետին առաջարկին վրայ, ի մասին Հարաւային Ափրիկէի մէջ խաղաղութեան հաստատման բանակցութեանց, անգլիական կառավարութիւնը կը պատասխանէր թէ Անգլիա պատրաստ է ազդ կարգի բանակցութիւններ կատարել, սակայն այնպիսի անձանց հետ՝ որոնց պաշտօնը օրինաւոր ըլլայ եւ որոնք լիազօր իշխանութիւնը ունենան որոշումներ տալու, անկից ի վեր հաչտութեան մասին չրջած զրոյցները քիչ մը ցանցառած էին։ Այս չաբթու վերջապէս Բրեթորիայէն ուղղակի բանակցութեանց լուրեր կը հառագրուին։ Բանակցութիւններ, որոնք կը կատարուին անգլիական ընդհանուր հրամանատարին եւ Թրանսվալի կառավարութեան ներկայ անդամներուն միջեւ։ Հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս մասին հեռագիր մը։

ԼՈՆՏՈՆ, 24 մարտ.—Բրեթորիայէն կը հեռագրուի. Շալք Պուրկըր, Բեյց, եւ Լուքաս Մայըր, Քրոկ եւ Վանհերվելդ հրամանատարները իրենց քարտուղարներով եւ հետեւորդներով, չարաթ օրը (վերջին) կէս օրէն վերջ, մասնաւոր կառախումբով, Պալմորալէն, խորհրդարանական դրօշր միասին Բրեթորիա ժամանեցին։ Շալք Պուրկըր եւ միւս պատասխանատուները, անդամ չարթու Պալմորալի հիւանդային կողմը Բէնոսդէրքորի մէջ գնդապետ Բարբի մարդոց կողմէ խիստ նեղը կը դրուէին, այն աստիճան որ մինչեւ անգամ Թրանսվալի փոխ-նախագահ Շալք Պուրկըր գերի պիտի իյնար Անգլիացիներուն ձեռքը։ Որովհետեւ իրենց կացութիւնը երթալով աւելի անյոյս կը դառնար, այս պատճառաւ ուրբաթ իրիկուն հեծեալներ կը դրկէին Պալմորալ, որոնք Անգլիացիներուն կը հաղորդէին պատերազմներուն դադարեցման։ Շաբաթ իրիկուներ պատերազմական դադարեցման ներքեւ Պալմորալ կը հանէր եւ անկից առանց ժամանակ կորսնցնելու մասնաւոր կառախումբով ճամբայ կ'ելլէր դէպ ի Բրեթորիա, այս անգամ առանց զինուորական հսկողութեան։ Բրեթորիայի մէջ Պոէր պատուիրակները Քիչնէրի կառքերը կը նըստէին եւ կ'երթային ուղղակի բրիտանական զինուորական գլխաւոր կեդրոնը եւ տեսակցութիւն մը կ'ունենային Լորտ Քիչնէրի հետ։ Ասկից վերջ պատերազմակները կայարան վերադառնալով, կէս օրէն վերջը ժամը 5ին ատիններով կը մեկնէին դէպ ի Բրիւնզպատ, ուր իրենց ազատ անցագիր կը տրուէր։ Բոլոր պատերազմները չատ առողջ երեւոյթ մը ունէին։

Ուրիշ հեռագիր մըն ալ կը հաղորդէ սակայն թէ Պոէր պատերազմները, Բրեթորիա ժամանելուն, ոչ թէ Լորտ Քիչնէրի այլ տեղւոյն զինուորական վարչութեան պետին հետ տեսակցութիւն ունեցած էն։ Քիչնէր ներկայիս Վալ գետին հարաւային կողմը կը գտնուի, ուր Տէվէդի եւ Տըլարէյի դէմ կը գործէ։ Պոէր պատերազմներուն Բրեթորիայէն մեկնած է դէպ ի Օրանժի ազատ պետութիւնը, ուր միայն կարող պիտի ըլլայ Լորտ Քիչնէրի հետ հանդիպում մը ունենալ, որուն կը յուսացուի թէ պիտի ներկայացնէ հաշտութեան առաջարկներ։ Ասոր հակառակ ալ նորէն Լոնտոնէն ուրիշ հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ բրիտանական պատերազմական նախարարութիւնը Քիչնէրէն տակաւին պաշտօնական լուր մը չէ առացած յայտնող թէ Պոէր պատերազմները Լորտ Քիչնէրի հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցած ըլլան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Վերջին փոխադարձութեանց վրայ, անրսպասելի բան մը չէ եթէ այս անգամ ալ Պիւլով կոմսը իր՝ Իտալիա անցնելուն առիթ իտալական խոհարարութեան կարեւոր անպաճոյճներուն հետ տեսակցութիւններ կ'ունենայ։ Հեռագիր մը այս մասին կը հաղորդէ։

ՀՌՈՄ, 24 մարտ.—Արտաքին գործոց նախարար Բրինկդի երէկ իրիկուն դէպ ի Միլան ճամբայ ելաւ։ Կը կարծուի թէ նախարարը Վենետիկի եւ Միլանոյ մէջեւ գտնուող կայարանի մը մէջ Պիւլով կոմսին հետ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ։ Նախարարապետ Տանարեէլիի դէպ ի Կարտայի լիճը երթալը յետաձգուեցաւ հինգշաբթի (երէկ) երէկ թէ նախարարապետը եւ թէ արտաքին գործոց նախարարը տեսակցութիւններ ունեցան էմմանուէլէ Թոգաւորին հետ։ Գերմանիոյ վարչապետը իր կնոջ հետ վենետիկ ժամանելուն Պրիմանիա օթէլը իջեւանեցաւ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Բելճիի արտաքին գործոց պաշտօնատունը նախատեստատութիւններ կը տեսնէ առանձին դեսպանութիւններ հաստատելու համար Իտալիոյ, Աւստրիոյ եւ Սպանիոյ մէջ։

★ Մալթայի մէջ քոլերա ծագած ըլլալով մինչեւ այսօր 15 դէպքեր տեղի ունեցած են։

★ Վէնիզուէլական ապստամբութեան մասին Վիլհելմսթատէն կը հեռագրուի թէ վերջին օրերուս նորէն սկսած է ծաւալիլ ապստամբութիւնը եւ թէ կառավարութիւնը ի վիճակի չէ ճնշմանայի ապրեալները պաշարած են տակաւին Քարակասի չրջանակը մասամբ ապստամբներուն ազդեցութեան ներքեւ կը գտնուի։

★ Շանկայէն Թայմզի կը հեռագրուի թէ մեծ քանակութեամբ ապրանքներ՝ որոնք վերջերս Շանկայէն Բորդ-Արթիւր ղրկուելու համար նաւ դրուած էին, Նիուչվանկի երկաթուղիին միջոցաւ առանց մաքսատուրքի Զինաստան նետածուեցան, հակառակ այն ապահովութեանց, որոնք 1898ին Ռուս կառավարութեան կողմէ տրուած էին Ջունկ Լի Եամէնին կը հաղորդուի թէ Պոլճիական Սէնտիքա մը եռանդուն քանակցութեան մէջ է մենաշնորհ մը ձեռք անցընելու համար Շանկայ-Սուչան-Նանքինկի երկաթուղիի գծի մասին։ Այս մենաշնորհը 1898ին Մեծն Բրիտանիոյ տրուած էր։

★ Լա Հէյէն կը հաղորդուի.— Պաշտօնական յայտարարութիւն մը Վիլհելմինա թագուհիին առողջական վիճակը իբր գոհացուցիչ կը ներկայացնէ։ Մինեւնոյն ատեն թագուհիին անձնական բժիշկը սա կարծիքէն է որ ծանր աշխատութիւններէ պէտք է խուսափի։ Վիլհելմինա թագուհին այս տարի պիտի հրաժարի իր ամէն տարի Ամստերտամ կատարած այցելութենէն։

★ Անգլիական պատերազմական նախարարութիւնը կը հաղորդէ թէ Շալք Պուրկըր անցած է անգլիական գիծը եւ Սմիէյն նախագահին գացած, անոր հետ հաշտութեան պայմանները վրայ խորհրդակցելու համար։

ՇԱՄԱԽԻՒ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Շամախիի երկրաշարժին վնասներուն մասին պատրաստուած նորագոյն ու պաշտօնական տեղեկագրէն կը տեսնուի որ 9084 տուներով 126 փիւղը աւերակ դարձեր են։ 4163 ախոռ, մշտերանոց եւլն. 41 մզկիթ, 11 եկեղեցի, 33 վարժարան, 18 մեսաքի գործարան, 227 խանութ, հողէն հետ հաւասար եղեր են։ 16 այր, 36 կին, 33 մանչ ու 20 աղչիկ տղաք մեռեր են ու 22 այր, 37 կին, 21 մանչ եւ 31 աջկիկ տղաք վիրաւորուեր։ Մեռած կենդանիներուն թիւն է 517։ Շամախիի վիւղերուն առաջին 6000 րուպլի դրամական նպաստ բաժնուեր է։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Էնկլուբիի ատֆթէրտար անունեցաւ Հալէպի նախորդ ատֆթէրտար Ալի Րիզա էֆ.։ Սէրէզի հաշուակալ անուանուեցաւ Մէբրսկի նախորդ հաշուակալ Ռեամիլ էֆ.։ Միթրովիցայի (Բոսնա) գայմագամ կարգուեցաւ Քալքանտէլէնի գայմագամ Նազմի պէյ, որուն յաջորդեց Պիւրհանէդի գայմագամ Հասան պէյ։ Պուլկարիոյ գոմիսէրութեան Ֆիլիպէի պաշտօնատան Բ. քարտուղարի օգնական անուանուեցաւ օտար գրութենց դիւանի քարտուղարներէն Սիւրէյա պէյ։ Սէրֆիճէլի նախկին անուանուեցաւ էրկերի նահանգապետ Ահմէտ Շաքիր էֆ.։ Կէօրիւճէի նախկին Ահմէտ Ֆայիկ էֆ.։ Մարաչի նախկին Իզէլի նախորդ նախկին Մէհմէտ Նազրի էֆ.։ Բարբերի (Էրզրում) նախկին Պիւրհանէդի նահանգապետ նախկին Մէհմէտ Ֆախրի էֆ։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլայի Բ. քատիճան արրուեցաւ Բերայի նախնական գատարանին հարցաքննիչ գատաւորներէն Ձէմսլ պէյին։ Մութէմայիզի ատտիճան՝ Ասարիներու Պաարիայքարանի Ա. քարտուղար Ատիլ Ահէտ էֆ.ին։

ՊԱՏՈՒՄԱՆՇԱՆ.—Իզմիրցւոյ ականատուս պատուանշան արուեցաւ կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատար Իսմիլ Հիտա էֆ.ին։ Ականակուռ Մէճիտիէ՝ Ցուռնաց Տ. Եոաքիմ Պատրիարքին։ Ա. կարգի Մէճիտիէ կայս. անձնական թիկնապահ մրրլիվա Ֆէյհմի փաչային։ Ս. Օսմանիէ վեհ. Սուլթանին պաշտօնեաներէն Գատրի պէյին։

ՇՒՆԱՐՄԱՄ.—Հիճազի երկաթուղագնիքէն չքաշարամ արուեցաւ Հայտար-Փաչային, Բ. բժիշկ Ֆէրիդ Նաֆիւհան փաչային, գնդապետ Տիւրան պէյին, Ցովհաննէս պէյի եւայլն։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ—ՀԵՌԱԳԻՐ առողջապահական վերատեսչութենէն.—«Առողջապահական բարձրագոյն խորհուրդին որոշումով Հիճազէն դարձող ռուսահպատակ ուխտաւորները Թորի մաքրանոցին մէջ օրինական քարանթինային ենթարկուելէն ետքը չիտակ Ռուսիա պիտի դառնան, եթէ սակայն ուզեն, այդ ուխտաւորները պիտի կրնան Բոր-Սայիտի, Պէյրութի, Գալազմէնի եւ Գավագի մէջ պաշար հայթայթել իրենց, թէպետեւ միչտ առողջապահական իշխանութենց հսկողութեան տակ։ Թորի մաքրանոցէն մէկնող եւ յիշեալ ուխտաւորները կրող նաւերուն մէջ եթէ ճամբան քոլերայի կամ ժանտախտի դէպք մը պատահի, նաւերը պիտի ստիպուին ուղղակի Գլազոմէնի մաքրանոցը դառնալ, ուր օրինական քարանթինան ապասէլ վերջ միայն պիտի կրնան ճամբանին չարունակել։»—

13/26 մարտ 902.

«ՏՈՔՏ. ՔՈՉՈՆԻ»

ՊԱՂՏԱՏԻ գծին չինութեան Անատոլուի երկաթուղիներու ընկերութեան տրուելու մասին եղած կայս. Ֆէրմանը երէկ յանձնուեցաւ նոյն ընկերութեան ընդհ. անօրէնութեան։

ՊՈԼՈՑ ռուսականան նորընտիր դեսպան Պ. Լանսդարիի պաշտօնին վաւերացուիլը գրեցինք։ Այս առթիւ «Ստանտարտ» զանազան կենսագրական նօթեր կու տայ Պ. Լանսդարիի վրայ։ Պարոնը իր ուսմունքը Բարիզի մէջ կատարելէն ետքը Բարիզի եւ Բեռլերսպուրկի ռուսականան դեսպանատանց եւ Պուքրեշի արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ քանի մը պաշտօններ կը վարէ։ 1889ին կ'ըլլայ միջնակարգ հիւպատոս։ 1893ին Հռոմի դեսպան կ'անուանուի։ 1899ին կը հրաժարի։ Այն ատենէն ի վեր քաշուած մնալէ վերջ հիմա ալ կ'անցնի Պոլսոյ դեսպանութեան կարեւոր պաշտօնին գլուխը։

ԻԻՍԿԻԻՏԱՐ - ԳԱՏՂԻԻՂԻ թրամուէյի գծին չինութեան մեծաշնորհի տէրը Ահմէտ Ճէլալէտտին փաչա, իր արտօնութիւնը ընկերութեան մը պիտի փոխանցէ, կ'ըսէ «Լ. Հերալտ»։ Համաձայնութիւնը մօտ օրէն կը գոյանայ։ Այս օգտաչատ թրամուէյի գիծը, Իւսկիւտարի նաւամատոյցէն սկսելով Հայտար-Փաչայէն, գետագիծէն պիտի անցնի եւ մինչեւ Ֆէնէր Պահճէսիի փարոսին քովը պիտի երկարի։ Գիծը գիւղէն Մօտա երկրորդական գիծ մըն ալ պիտի չինուի։ Ծրագիրներու պատրաստութիւնը արդէն աւարտած ըլլալով չինութիւնները չատաջիկայ աշնան պիտի սկսին։

ԱՅՐԱՑ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐՔԵՐ —Ձեռնհաս պաշտօնատան որոշումով այրած չէնքերու տէրերը եթէ կարզտութիւն չունին, պիտի կրնան իրենց քնակարանին չինութեան սկսիլ առանց կանխապէս վճարելու բոլոր հաւաքուած տուրքերը, ինչպէս սովոր էր ընել մինչեւ հիմա, այլ հետզհետէ ու մաս առ մաս հատուցանելով զանոնք թաղապետական պաշտօնեաներուն։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Կ. Պոլսոյ աւբուարական եւ իտալական գեսպանները երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Պարսկական դեսպանն ալ երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԹՐԱՄՈՒԱՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ բաժնետէրերու ընդհ. ժողովը գումարուեցաւ երէկ, կէս օրէն վերջ Ղալաթիոյ վարչատան մէջ, ի ներկայութեան Ա.ձեւար. Նախարարութեան Բ. անօրէն Սաւպի պէյի։ Կարգացուած տեղեկագրէն հասկցուեցաւ որ, անցեալ 1901 տարւոյ միջոցին ընկերութեան հասոյթը եղած է 73022 օսմ. ոսկի եւ 87ուկէս ղրուշ, ինչ որ 1900ի հասոյթէն 2065 ոսկի 74ուկէս ղրուշ նուազ է։ Շիչլիի գիծին տարեկան հասոյթը 317 ոսկիի չափ աւելցեր է թէեւ, բայց միւս կողմէ Պէչիկթաչի գիծը 1667 ոսկի Պոլսոյ կողմինը 863 ոսկի նուազ հասոյթ բերած են 1901ի մէջ, եւ այս է պատճառը 1901ին 1900էն 2065 ոսկիի չափ նուազ հասոյթ ձեռք ձգուելուն։ Տեղեկագրին ըսածին ձեւը ձգուելուն։ Տեղեկագրին ըսածին համեմատ 1901ի միջոցին կատարուած ծախքերը 53804 ոսկի եւ 55 ղրուշ 30 փարայի եղեր են, այսինքն 1900ի մէջ կատարուած ծախքերէն 1246 ոսկի 59 ղրուշ աւելի։ Այս ծախքի յաւելումին մեծագոյն պատճառ ցոյց կը տրուի տեղագրին մէջ, հիւանդոտ ձիերու չարունակար մնալը։ 1901ի մէջ եղած չահերուն գումարն է 19,238 ոսկի 31 ղրուշ 30 փարա, ուրկէ հանելով 38 եւ 39 թիւ

կարողներուն, 244 ընկուզած պարտաթուղթերուն համար վճարուած 8764 ոսկի 57 դրչ.ը, կը մնայ 10473 ոսկիի գումար մը որ հետեւեալ կերպով պիտի բաժնուի.—

23462 պարտաթուղթերուն 5 % տոկոս	5865.50
Պահեստի դրամագլխին	460.82.50
6 % հաշուով ընկերութեան հիմնադիրներուն	248.84.50
4 % Վարչ. ծողովին	155.94
400 պարտաթղթոց ընկման	2000
Գործիք, կառքեւայլնի	1742.63.50
	10473.74.59

Տեղեկագրին ընթերցումէն վերջ Համաժողովը կը շարունակէ իր գործունէութիւնը։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՒՁ ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ գերմանական նախորդ պատուիրակ Պ. Լինտաու վաղը կը մեկնի դէպի Ամերիկա։

«ԴՐԼՏՅԻ ԼԻՈՒՆԷ» 1901ի չորրորդ եռամսեակին իր բոլոր ծախքերը հանելէ վերջ 27,500,000 ֆր. ի զուտ շահ մը ըրեր է։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ-ՀԱՄԱՑԻ երկաթուղիի գծին փոխադրողէջքներուն չատ բարձր ըլլալու մասին տեղացի վաճառականներու բողոքներուն վրայ, ընկերութիւնը զեղչելով սակացոյցները, գրկեր է զանոնք Հանր. Շինութեանց Նախարարութեան, վաւերացնելու համար, ուսկից վերջ անմիջապէս գործադրութեան պիտի դրուին։

ԻԶՄԻՐԻ Նաւահանգիստը գտնուղ անգլ. նաւաբաժինը յառաջիկայ կիրակի պիտի մեկնի, կ'բերէն Իզմիրեան թերթեր։

ՂԱՎԱԹԻՈՑ օտար ապրանաց մաքսատան երկաթ վանդակոտիները փրտած թափած վիճակի մը մէջ գտնուելնուն համար, քննիչ յանձնաժողովոյ նախագահութեան կողմէ տեղեկագրուեցաւ մաքսային ժողովին։

ՍԵՐԳԻԱԿԱՆ սահմանագլուխներու քննիչ կայս. թիկնապահ Համամ փաշա Սելանիկ հասեր է։

«ՕՐՕՋՏԻ ՊԱՒՔ» ընկերութեան պատկանող Տոնքուաւ, Էժիբսիեն վաճառատուները նոր ընկերութեան մը ծախուեցան 7,500,000 ֆրանքի փոխարէն։

ՔԻՕԹԱՀԻԱ-ԴԱՐԱ ՀԻՄԱՐ պողոտային վրայ Բաբրսուք կառուրէին նորոգութեան եւ Էարէմիի, Պիւրհանիյէի, Պիւեճիկի պողոտաներու վրայ նորոգ շինութիւնք կառուրէներու շինութեան համար պէտք եղած կաղնիները առանց տուրքի պիտի կտրուին։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Ամսոյս 11ի գիշերը կէրէնլի մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ

(ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԾՈՓՈՒԱԾ)

Որչափ ալ թերի ու կիսատ ըլլար մեր առաջին յօդուածով նկատուած պատկերը Խարբերդի մասին, անիկա գէթ անչափ օրէն քննուած ու յայտնուած մէկ տեսութիւնն էր մեր գատողութեան, մենք որ Խարբերդի վիճակը անձամբ քննած, ու զայն՝ իր մարդերուն հետ՝ ուսումնասիրած ենք լուն իսկ գետնին վրայ։ Այդ կիսատ նկարն ալ արդէն կրնայ իր ճիշմարտութեամբ ու անչափութեամբը ամփոփի, վերլուծուած գազափարը տալ ընթերցողներուն, որոնց կ'ինայ այդ մթնիաքիւռը մեծցնել, առանց իր գծերուն ուղղութեան վրայ փոխոխութիւն մտցնելու, եւ պիտի ունենան արդի Խարբերդը։

Խարբերդը այս կերպով ճանչնալէն վերջ կը մնայ ճանչնալ նաեւ իր Տեղապահին անձը, անոր մտաւոր կարողութիւնը, սրտի արամադրութիւնները, եւ նախորդ պաշտօնավարութիւններու չորքանը, ու անկէ վերջ գինքը պէտք է ազատցանել այդ չորչանակին մէջ, տեսնելու համար թէ չորչանակն ու պատկերը, իրարու հետ չաղապատուած, որքան արգիւնք պիտի կրնան ծնցնել իրենց մէջը, կամ թէ ինչ effet պիտի ընեն գիտողներուն վրայ։

Խարբերդի Տեղապահ Եզնիկ վարդապետին անձը եւ յօժարութիւնները ծանօթ են չատերու։ Մէկ երկու տարի առաջ գրչի նիբը եղաւ ասիկա իր վարդապետական ձեռնադրութեան պարագաները, ժամանակին պաշտօնական չորչանակներու թերուդէմ վիճաբանութիւններուն նիբը կազմած են. իր մտաւոր կարողութիւնը, միջակութիւն մը ունի, որ չի կրնար ոչ մէկուն կողմէ ուրացուիլ, իր եկեղեցական գիտութեանց անհամեմատութիւնը նկատողութեան չառնելով հանդերձ, չպիտի կրնանք զանց ընել Մոբենիկի եկեղեցին իր մէկ քարոզին մէջ Ծիսական ու անոր տարբերուն իւղ թափող կինը իրարու հետ չփոթելու պարագան։ Մտաւոր կարողութեան սոյն բացակայութեան զոյգ կ'ընթանան իր սրտի տրամադրութիւնները ու հոդեկան միտումները, որոնք զանազան պարագաներու տակ երեան եկած են չատ յայտնի թեամբ։ Արմաշու իր կեանքը, ըլլայ Դպրեվանքի հաստատութենէն առաջ ու յետոյ, չի կրնար գոհունակ արտով բարեկիսալ նոյն հաստատութեան վարիչներէն ու միաբաններէն իր Բալուի պաշտօնավարութեան միջոցին Արզրնկի վանքին արծաթեղինաց եւ գոյքերուն ինդիրը Ժամանակին նոյն վանքի Առհուրդէն, Ցակոբ վրդպ էն ու քահանաներէն տեղեկագրուած է Պատրիարքարան։ Ու Բալուի Թլայվանքին գանձուած հասոյթներուն իր կողմէն ինչ կերպ գործածութիւնը պաշտօնապէս հաստատած իրողութիւններու կարգէն է որ չի կրնար հերքուիլ։

Մենք չենք ուզեր այս եւ այսօրինակ պարագաներու վրայ ծանրանալ, վախնալով թէ հրապարակային գայթակղութիւն մը սրած կ'ըլլանք իր անձին չուրջը։ Ու միւս կողմէն, չենք ալ կրնար այսքան յայտնի իրողութիւններ անտեսել, քանի որ անհրաժեշտութիւն մը կայ զինքը ճանչնալ, իրեն յանձնուած հօտին հետ բաղդատութիւն մը դնելու համար։

Պէտք է գիտնալ, թէ Խարբերդի իրապէս խորհող ու անչահասէր գասակարգը իր ապագայ Տեղապահին կեանքը գիտակցորէն սերտած էր իր բոլոր գիծերուն մէջ. ու իբր այն պիտի վերաբերուէր անչուշտ անոր հետ ամէն անգամ, որ խնդիրը թեմական կենսական չահերու չուրջ դառնար։ Գտնուած են իսկ մարգիկ, որոնք աննկատ բարեացակամութիւնը ունեցած են նոյն իսկ Տեղապահին հաղորդել, թէ Խարբերդցին անգիտակ չէ իր նախորդ կեանքին ու պաշտօնավարութիւններուն, եւ թէ տխրացած է Արգոսի աչքերով դիտել զինքը իր ամենայետին չարժուձեւերուն մէջ։

Այս ամէնուն մէջ խարբերդի Տեղապահը համբաւի մուրացկան մըն է եղած կեանքին ամբողջ չրջանին։ Համբաւ մը չպիտի զլանայինք իրեն, եթէ իր գործերը արդարացնէին զայն։ Հազիւ իր ոտքը Խարբերդ դրած, ու ահա առաջին գործը եղաւ Բալուէն բերել տալ, իր երեսնի չողոմարդը եւ անոր թելադրեց հիւսել իր ներքողը, առանց սակայն կանխաւ պատրաստած ըլլալու իր գափնիները։ Լրագրական քննադատութիւնը իր այդ տենչանքին ծայրատումը կը գտանի, եւ ծայրագեղօրէն կը սրտնեղի ո եւ է դիտողութենէ։ Ինչ՞ր պիտի ըսեր ձեզի խեղճ ուսուցիչ մը, զոր ժամու մը չափ իր խուցին մէջ փակէ, տեսակցութեան պատրուակով հրաւիրած, եւ ստիպէ զինքը, որ «Մաղիկը» հերքէ, եւ ինքզինքը Տեղապահին համակրող մը, անոր գործերուն եւ ուղղութեան հաւնող մը գտանի, լրագրական սիւնակներու մէջ։

Աւանք իրողութիւններ են ըստինքեան ոչինչ ու անարժէք, բայց երեւան կը բերեն ապարդիւն, անգործ կեանքի մը պահանջկոտ փառասիրութիւնը, որ փայփայանք միայն կը պահանջէ ժողովուրդէն, առանց իրական օգուտ մը, արդիւնաւոր ծառայութիւն մը ցոյց տուած ըլլալու։

Իբրեւ վերջին խօսք պիտի ըսենք, Խարբերդ պէտք ունի, հայ եկեղեցւոյ ոգւոյն եւ վարդապետութեան հմուտ եկեղեցականի, անբասիր, անչահ, անչահասէր եւ ուղղամիտ առաջնորդի։

Սա վերոյիշեալ պայմաններով եկեղեցական մը, ըլլայ Տեղապահ, թէ առաջնորդ, կրնայ յարմարիլ Խարբերդին ու Խարբերդցիներուն։

Դուք կրնաք անհրաժեշտը հետեւցնել։

ՄՍԵՐ

Աւան ժողովը, ինչպէս արդէն հաղորդած էինք, այսօր ի նիստ գումարուելով։ Միայն թէ իր խորհրդակցութեանց արդիւնքը չպիտի կրնանք այսօր մեր ընթերցողներուն հաղորդել, որովհետեւ կէս օրէն ժամ մը վերջ միայն խորհրդակցութիւնները սկսան։ Աւան ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ կը զբաղի Սոց կաթոլիկոսութեան, Նպաստից Յանձնաժողովի հրաժարման եւ Պրուսայի ու Բաղէշի առաջնորդներուն հրաժարականներուն խնդիրներովը։

×

Ս. Պատրիարքը երէկ իրիկուն, ժամը 10ին կայս. Պալատ գնաց։

×

Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան քանի օրէ ի վեր Թիֆոյէ կը տառապի։ հիւանդութիւնը չատ ծանր հանգամանք մը չունի, երէկ, Ն. Վսեմութիւնը դարմանեցին մանաւորապար Տոքթ. Խորասանճեան եւ Տոքթ. Խնդիրեան էֆենտիները։

×

Ղալաթիոյ Խնամակալութեան անդամ Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մառանէն հին խաչքար մը գտած է, որ 1437 թուականը կը կրէ։

×

Ս. Պատրիարքը գիր մը ուղղելով Սելանիկի Նորընտիր կուսակալ Վեհ. Հասան Ֆէհմի փաշայի, չնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան այդ պաշտօնը, ինչպէս նաեւ իմթիազի ականակուռ պատուանչան ստացած ըլլալը։

×

Վարագայ վանուց նորակազմ հոգաբարձութեան անդամները փետրուար 17ի կիրակի օրը խմբովին վարագայ վանքը այցելելով՝ որքանոցին վիճակը եւ վանական գործերը երկարօրէն ուսումնասիրեր եւ տեղեկագիրը ղրկեր են Պատրիարքարան։ Այս տեղեկագրէն կը տեսնուի թէ որքերու եւ որքանոցի վիճակը գոհացուցիչ չէ եւ խիստ ձմեռն ալ բաւական ստատիկ աւերներ տուեր է չէնքին. վանքին մէջ ալ չինութիւններու անհրաժեշտ պէտք կայ, առանց որուն անհնար կ'ըլլայ բնակիլ անոր ինչ ինչ մասերուն մէջ։ Հոգաբարձութիւնը խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ որքանոցի ամսականեալ ամսական նպաստը ղրկուելէ չդադրի եւ միանգամայն վանքին աւերեալ մասը նորոգելու համար ալ անօրինութիւն մը ըլլայ։ Որքանոցի նորընտիր տնօրէն Շաւարեան Ռուբէն էֆ.ի ետր 15ին ձեռնարկը է իր պաշտօնին։

×

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան որոշմամբ, Հիւանդանոցի դեղարանին օգնական դեղագործ կարգուեր է նոյն հաստատութեան պաշտպանեալներէն Կարնեցի Պ. Եղիչէ Բարանեան, որ կայս. Ռազմական բժշկական վարժարանի անցեալ տարուան չրջանաւարտներէն է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ա. ՑՄՍՕՐՈՒԱՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ, 27 մարտ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բրինէգդի տեղս հասաւ խորհրդակցելու համար նախարարապետ Ֆոն Պիւլովի կոմսին հետ։

Ս. ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Զրոյց կը չրչի թէ Զարը ընդունեց ներքին գործոց նախարարին հրաժարականը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սէսիլ Բոտոի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Քէյթրհաուսի մէջ, յառաջիկայ չորեքչաբթի, անգլիական կառավարութեան ծախքով։

ՍՕՖԻԱ.—Պ. Տանէվ դէպ ի Բեռլին պուրկ մեկնեցաւ ապահովուելու համար թէ Ռուսիա ալ պիտի մասնակցի փոխադրութեան բանակցութիւնին։

ՍՕՖԻԱ.—կը հաւաստուի թէ Ֆէրտինանտ իշխանը օգոստոսի մէջ ներկայ պիտի գտնուի ռուսական ռազմախորհներուն։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 27 մարտ.— Ուսչինկրն հաստատուած մէկ քանի Գերման վաճառականները կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգաց երկրագործական նախարարութիւնը ցուցակ մը կը պատրաստէ Ամերիկա նեռածուելիք կարգ մը ապրանքներու, որոնք ծանր մաքսատուրքերու պիտի ենթարկուին, պատահանելու համար Գերմանիա ներածուած միսերու վրայ դրուած նոր տուրքերուն։

ՀՌՈՄ.—Թուլոն այցելելիք աւտրիական նաւաբաժինին հրամանատարը Սբէձիայի մէջ պիտի տեսակցի Ձենովայի դուքսին հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Մէսիլ Բոտոի մահր պիտի գիւրացնէ հաչտութեան բանակցութիւնները Անգլիոյ եւ Թրանսվաալի մէջտեղ, եւ մեծ ազդեցութիւն պիտի ընէ հանքային թուղթերուն վրայ։

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՋՆԱՒՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագ ռախ, Պուճետ

եւ ել տպատարութեան դումար

ՖՐԱՆՔ 7,500,000

Դրամատուն Ընկերութեան ի Թուրքիա

ԳՐԻՒՏԻ ԼԻՈՆԷ

Ընկերո բիւնը ջերմակայացած Գահատուներուն մէջ Գործակալներ կը ՓՆՏՈՒՒՒՒՒ։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ Ը ԴՀ. ԴՈՐՇԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ,

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Ձեհրիխաճ. Թիւ 1—2

Լեւոն Սեդրոսեանի վէպը Դ. էջը։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԳԱՆՁՄԱՆ

(3)

Գ. ՄԱՍ

Հաւաքման եղանակը

Յօդ. ԻԸ.—Բոլոր տուրք վճարողներուն թէզքէրէ մը պիտի տրուի, նչանակելով գիւղի մը կամ թաղի մը մէջ անոնց ունեցած չէնքերու ու հողերու մանրամասնութիւնը, ատոնց տուրքը, թէմէթթիւի տուրքը, ոչ—իսլամներու զինուորական տուրքը եւ զինուորական սպառազինանց ու Մէարիֆի բաժիններ, ինչպէս նաեւ այդ տուրքերէն անվճար մնացած մասին քանակութիւնը։ Այդ թէզքէրէները, առաջուան պէս, վարձքի մը փոխարէն պիտի գրուին։

Յօդ. ԻԹ.—Վերոյիչեալ թէզքէրները նոր տարին սկսելէն մէկ ամիս առաջ անպատճառ պիտի պատրաստուին եւ ամէնէն ուշ մինչեւ մարտի վերջը հաւաքիչներուն կողմէ ուղղակի պիտի յանձնուին տուրք վճարողներուն։ Ցանձնուելու պահուն թէզքէրէին պարունակութիւնը բերանացի պիտի բացատրուի տուրք վճարողներուն եթէ թէզքէրէի մը մէջ ուրիշի անունին փոխանցած կալուածներ կամ ուրիշ տեսակ սեպհներ գտնուին, պիտի չքաժնուին, այլ հաւաքիչները զանոնք տուրքի ճիւղերուն պիտի յանձնեն՝ սրբագրուելու համար։

Յօդ. ԻԷ.—Հաւաքիչները այն տաեն միայն արտօնուած են հաւաքման ձեռնարկելու, երբ գանձման չրջանակին մէջ գտնուած գիւղերուն, գիւղաքաղաքներուն ու թաղերուն տուրք վճարող ժողովրդեան անունները եւ անոնց տուրքի հաշուէ ուղեցած պարտքի քանակութիւնը պարունակող ցուցակ մը ունին, եւ այդ ցուցակին մէկ պատճէնն ալ գիւղին կամ թաղին չարմար մէկ տեղը կախուած է ծանուցման ձեւով։ Նահանգի ու գաւառի տուրքի պաշտօնատուները եւ գաւառակներու եւմտական դիւանները պարտին ամէն տարի, մարտէն առաջ երկու օրինակ պատրաստել այդ ցուցակէն, իբ. յօդուածին մէջ նչանակուած թէզքէրէներուն համապատասխան եղանակով, եւ յանձնել հաւաքիչներուն՝ ստորագրութիւն առնելով անոնցմէ։ Հաւաքիչները մէյմէկ տուարդ պիտի պատրաստեն՝ նչանակելով այդ ցուցակներուն պարունակած անուններ եւ տուրքերը։ Հաւաքիչները երբ տուրք մը գանձեն նախ պիտի արձանագրեն գանձմանց բանաւոր տուարին մէջ՝ պէտք եղած մանրամասնութեամբ՝ այսինքն իւրաքանչիւր տուրքը զատ զատ, տարին, թուականը եւ այլն, յետոյ տուարին կրցուած ընկալագիրը նոյն մանրամասնութեամբ գրելով, պիտի յանձնեն տուրք վճարողներուն։ Հաւաքիչները այդ գործողութիւնները օրը օրին պիտի արձանագրեն մեծ տուարին մէջ։

Յօդ. ԻԲ.—Լ. յօդուածին մէջ նչանակուած ցուցակներու պատրաստութեանը համար հաւաքիչները ու քննիչները պիտի աչխատին եւմտական ու տրոց քարտուղարներուն հետ։

Յօդ. ԻԹ.—Հաւաքիչները նախ իրենց քով գտնուած ցուցակներուն մէջ նչանակուած տուրք վճարողներուն թէզքէրէները պիտի պատրաստէ եւ ետքը այնմ գանձման պիտի ձեռնարկեն։ Կալուածային, հողային եւ զինուորական տուրքերը չորս մասնավճարով պիտի գանձուին՝ ապրիլին, յունիսին, սեպտեմբերին եւ նոյեմբերին վերջերը։ տեղացիներուն թէմէթթիւի տուրքը երկու մասնավճարով, մարտին ու սեպտեմբերին. օտարականներու թէմէթթիւի տուրքերը, Մէարիֆի բաժինը, գրելու ծախքը ու թէզքէրէներու ծախքը մէկ անգամէն. իսկ զինուորական սպառազինանց բաժինը որոշել ժամանակներուն եթէ մէկ քանի մասնավճարները միասին եւ կամ մէկ տարուանը ամբողջովին հաւաքուանել ուզողներ ըլլան, պիտի ընդունուին։

Յօդ. Լ.—Տուրք վճարող մը եթէ որոշել ժամանակին ու մասնավճարին չհատուցանէ տուրքերը, հաւաքիչները ազդարարագիրներ պիտի տան անոր, մասնավճարին պահանջատիրէն տասը օր վերջը։ Մասնավճարի մը գումարը եթէ երկու հարիւր դրուչէն չի անցնիր, ազդարարագիր տալու համար պէտք է սպասել որ յաւուրնիկայ մասնավճարին նոյն քանակութեան հասնի. միայն թէ անձի մը մէկ տարուան տուրքը երկու հարիւր դրուչէն նուի պակաս ըլլայ իսկ, վերջին մասնավճարին ատեն որոշել պայմանաժամին ազդարարագիրները երբ անձամբ, կամ թաղին ու գիւղին մուխթարին միջոցաւ ստորագրել տալէ ետքը, տուրք վճարողին տունին եւ կամ բնակարանին ու կալուածին վրայ փակցուելու ատեն չարաթի մը սպասելէ ետքը տուրքը վճարողը դարձեալ իր պարտքը չհատուցանէ, սա գործողութիւնները պիտի կատարուին.—Նախ պարտականին վիճակին համաձայն, բայց իր տանը մատակարարութեան բաւոր կարաւիներէն, արհեստի գործիքներէն, երկրագործական գործիքներէն ու անասուններէն, սերմնացուէն եւ հասոյթներէն կառավարութեան ունեցած բաժինէն, մնացած բերքերէն, արմտիքներէն, անասուններէն, տան կարաւիներէն եւ ուրիչ չարժուն ստացուածքներէն պարտքին քանակութեանը համեմատութեամբ մաս մը, յետագայ յօդուածին մէջ նչանակուած կանոններու համաձայն, պիտի ծախուին եւ հասոյթը պիտի գանձուի պարտքին ի հաչիւ։ Թէմէթթիւի տուրքէն պարտք ունեցող մը եթէ որոշեալ պայմանաժամին չհատուցանէ, անոր խոնարհը, վաճառատունը ու գրասենեակը պիտի գոցուին, նաւը, կառքը ու անասունները գործելէ պիտի գադրեցուին եւ մինչեւ որ պարտքը չհատուցանէ, իր արհեստը գործելու արտօնութիւն չպիտի տրուի. ատոր համար ալ բնաւ պայմանաժամ չկայ։ Այդ փակման ու արգելման գործողութենէն զերծ են այն վայրերը՝ գիւղարան, փուռ, եւայլն՝ ուր անհրաժեշտ պէտքեր կը պատրաստուին, եւ գետեղուելու վրայ անցուդարձի համար գոնուած նաւակները եւ գիւղաքաղաքի մը մէջ մէկ կամ մէկէ աւելի չեղած կառքի ձիերը։

Յօդ. ԼԲ.—Անոնք որ իրենց տուրքերը ազդարարագրով սահմանուած պայմանաժամերուն մէջ ալ չեն հատուցաներ, անոնց չարժուն ստացուածքները, հաւաքիչներու պահանջումին վրայ, գիւղերու մէջ ծերերու ժողովներուն, գիւղախումբերու մէջ տեղական ժողովներու եւ գաւառակներու մէջ ալ գանձման յանձնաժողովներու միջոցաւ կը ծախուին եւ արտադրած գումարը կ'առնուի պարտքին առ հաչիւ։

Յօդ. ԼԳ.—Շարժուն ստացուածք չունեցող պարտականները եթէ իրենց պարտքին բաւոր կալուած ու հող ունին, գանձման յանձնաժողովներու որոշմամբ առաջին աճուրդը քսանըմէկ օրը եւ որոչումէն յետոյ տասը օրը չանցնելու պայմանով, այդ կալուածը կամ հողը Իտարէի ժողովին կողմէ կը ծախուի եւ գոյացած դումարը կ'առնուի պարտականներու պարտքի առհաչիւ։

Յօդ. ԼԴ.—Տուրքի պարտքերու համար աճուրդի դրուած կալուածներուն եւ հողերուն համար եթէ դուրսէն գնող մը չըլլայ, գանձման յանձնաժողովը անոր արժէքը սահմանելով կառավարութեան կողմէ աճուրդին կը մասնակցի։ Գնահատուած գինը գանձին պահանջածէն աւելի պիտի չըլլայ. եթէ կալուածի մը, գանձին առնելիքէն պակաս կամ աւելի գին սահմանուի, յանձնաժողովին անդամները պիտի տուժեն։

Յօդ. ԼԵ.—Ազդարարագիրը հաղորդուելէն ետքը գարձեալ իրենց պարտքը չվճարողները մէջ տեղ անչարժ ու չարժուն ստացուածք մը եթէ չունենան, եւ կամ անոնց դրամական հարստութիւն ունենալը հաւաքիչները ապացուցանեն վաւերական գրութեամբ կամ տեղեկութեամբ. յանձնաժողովներու պահանջումին ու Իտարէի ժողովներուն որոշումին եւ տեղւոյն քաղաքային ամէնէն մեծ պաշտօնեային զեկոյցին վրայ, պարտականը կը բանտարկուի, բայց բանտարկութեան պայմանաժամը իննըսունմէկ օրը չանցնիր եւ պարտականը մէկ պարտքի համար երկու անգամ չի բանտարկուիր։ Իննըսունմէկ օրուան բանտարկութիւնը աւարտողներու պարտքը այնատեն կը գանձուի, երբ նիւթական նպաստաւոր վիճակ մը ունենան։

Յօդ. ԼԶ.—Ուրիշ տեղեր գանուող անձերու զինուորական եւ միւս տուրքերը գանձելու համար, նախ կը գիմուի տուրքին գանձուած տեղը անոր ունեցած չարժուն ու անչարժ ստացուածքներուն եթէ հոն որ եւ է ստացուածք չունենայ, եմտական պաշտօնեաները, հաւաքիչներու զեկոյցին վրայ. խնդիրը կը ծանուցանեն պարտականին գտնուած տեղին պաշտօնեաներուն, եւ այս կանոնագրին սրամադրութեանց համաձայն պարտքը կը գանձուի։

(Շարունակելի)

ԴԻՒՐԻՆ, ԵՂԱՆԱԿ

ՓՐՆՍ. ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁՐՈՒՑԱՏՈՒԹԵԱՆ

MÉTHODE DIRECTE

Առաջին գիրք Ֆրա սերեճի ոսմանա

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդարձակեալ

ԳԻՆ 3 ԼԻՐԱՅԻ

ՂՈՋՂՈՅԱՐ

(Վեպ)

—Ես ինչ գիտեմ, որ ինձ ասել են, որ ես ինձ չեմ պատկանում։ Ես ինձ չեմ պատկանում, ես պատկանում եմ ուրիշների, ես պատկանում եմ ամբողջ աշխարհին, ես պատկանում եմ ամբողջ մարդկության։

—Ես, սիրելի՛ս, ինձ համար ուրիշ բան եմ հասկանում։ Ես ինձ եմ պատկանում, ես ինձ համար եմ ապրում, ես ինձ համար եմ աշխատում, ես ինձ համար եմ ուզում, ես ինձ համար եմ ատում, ես ինձ համար եմ սիրում։ Ես ինձ համար եմ ամեն բան անում, ես ինձ համար եմ ամեն բան անում։

Ես ինձ համար եմ ամեն բան անում, ես ինձ համար եմ ամեն բան անում։

—